

Öppen

Promemoria (PM) publikation

DokumentID 1337999	Version 1.0	Status Godkänt	Reg nr	Sida 1 (13)
Författare Pia Ottosson			Datum 2012-01-30	
Kvalitetssäkrad av Erik Setzman (SG)			Kvalitetssäkrad datum 2012-05-04	
Godkänd av Peter Larsson			Godkänd datum 2012-05-04	

Samråd 22 november 2011 - Sammanfattning av skriftliga synpunkter och frågor samt SKB:s svar

1 Inledning

Detta dokument redovisar inkomna samrådssynpunkter med tillhörande kommentarer och svar. Dokumentet utgör Bilaga 3 till protokollet från samrådsmötet i Östhammar den 22 november 2011. Samrådssynpunkterna har sammanfattats för att på ett enkelt och översiktligt sätt kunna redogöras och besvaras. I vissa fall har stycken eller meningar redigerats för att sammanhanget ej skall gå förlorat. Sådana redigeringar är kursiva och inom klammerparenteser (t.ex. *[redigering]*). I de fall då meningar eller stycken tagits bort, p.g.a. att de ej bedömts som nödvändiga för att förstå sammanhanget, har det markerats med tre efterföljande punkter (...). Inkomna samrådsyttranden redovisas i sin helhet i den bilaga som nämns efter respektive namn.

2 Sänd- och svarslista

Östhammars kommun	Bilaga 4
SSM	Bilaga 5
Kärnavfallsrådet	Bilaga 6
Svenska kraftnät	Inget att erinra
Ålands landskapsregering	Bilaga 7
Vattenfall eldistribution	Bilaga 8
Försvarsmakten	Inga synpunkter
Kustbevakningen	Inga synpunkter
Sjöfartsverket	Inget att erinra
Socialstyrelsen	Inga synpunkter
Rikspolisstyrelsen	Bilaga 9
Boverket	Bilaga 10
Jordbruksverket	Inga synpunkter
Oss	Bilaga 11
SERO	Bilaga 12
MKG	Bilaga 13
MSB	Avstår från att yttra sig
SGU	Bilaga 14
SKB Forsmark	Ej svarat
Arbetsmiljöverket	Ej svarat

Eckerö kommun	Ej svarat
Energimyndigheten	Ej svarat
Fiskeriverket	Ej svarat
Statens folkhälsoinstitut	Ej svarat
Forsmarks Kraftgrupp AB	Ej svarat
Fortifikationsverket	Ej svarat
Kammarkollegiet	Ej svarat
Kemikalieinspektionen	Ej svarat
Kärnavfallsrådet	Ej svarat
Länsstyrelsen i Uppsala län	Ej svarat
Milkas	Ej svarat
Naturvårdsverket	Ej svarat
Regionförbundet Uppsala län	Ej svarat
Riksantikvarieämbetet	Ej svarat
Skogsstyrelsen	Ej svarat
Vattenfall AB	Ej svarat

3 Kommentarer

3.1 Boverket

Synpunkt:

I samrådsunderlaget förs ingen diskussion om en alternativ lokalisering och för och nackdelar med en sådan. Boverket menar att det kan finnas anledning att belysa om en alternativ lokalisering bör studeras utifrån bl.a. följande faktorer:

- Vad innebär en klimatförändring för det utvidgade avfallsförvaret?
- Vad skulle ett största möjligt radioaktivt utsläpp få för konsekvenser för det känsliga och redan mycket förorenade Östersjön?
- Vad innebär det för driften med nuvarande lokalisering om det skulle inträffa allvarigare problem på Forsmarks kärnkraftverk?

Samtidigt är det angeläget att kapaciteten för att ta hand om bl.a. rivningsavfall från kärnkraftverk inte fördröjs så att användningen av denna mark till annat ändamål inte försenas

Kommentar/Svar:

Alternativa lokaliseringar har studerats inom projektet och kommer att redovisas i MKB:n och på kommande samrådsmöten. Ovan nämnda aspekter studeras inom ramen för projekteringsarbetet och i säkerhetsanalysen.

3.2 Östhammars kommun

Synpunkt:

Kommunen anser att metoden [*preliminär MKB, använt på samma sätt som vid arbetet med slutförvaret för använt kärnbränsle*] bör användas även vid SFR-prövningen.

Kommentar/Svar:

Information motsvarande den som ges i en preliminär MKB kommer att behandlas på kommande samrådsmöten.

Synpunkt:

Eventuella kumulativa psykiska olägenheter i form av oro för olyckor, både radiologiska och konventionella, exempelvis trafikolyckor vid tätbebyggda områden utmed riksväg 76, bör utredas inom ramen för MKB:n.

Kommentar/Svar:

I arbetet med MKB:n för slutförvaret för använt kärnbränsle arbetade SKB med dessa frågor och vi kommer att använda det materialet även för utbyggnaden av SFR.

Synpunkt:

SKB bör även lämna en översiktlig redogörelse för hur tillståndsprocessen kan komma att ske i samspelet mellan sökanden, strålsäkerhetsmyndigheten och mark- och miljödomstolen. Det kan vara lämpligt med hänvisningar till aktuella lagparagrafer enligt vilka tillstånd kommer att sökas

Kommentar/Svar:

En översiktlig redogörelse kommer att finnas i ansökansdokumentationen.

Synpunkt:

Östhammars kommun [*undrar*] också om det juridiskt är möjligt att driva ett slutförvar och ett mellanlager samtidigt?

Kommentar/Svar:

Det finns inga juridiska hinder för att driva ett slutförvar och ett mellanlager samtidigt.

Synpunkt:

När SKB ansöker om att bygga ut SFR ska myndigheterna behandla ansökan som om befintligt förvar i Forsmark inte existerade. Därmed ska lokaliseringsprincipen tillämpas. Lokaliseringsprincipen innebär att platsen ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

...

SKB borde titta på fler platser för att kunna motivera varför Forsmark är den bästa platsen för att slutförvara låg- och medelaktivt avfall.

Efter samrådsmötet 22 november och granskning av samrådsunderlaget anser Östhammars kommun fortfarande att SKB bör presentera ytterligare platsvalsredovisningar.

Kommentar/Svar:

Slutsatserna från lokaliseringsarbetet kommer att presenteras på kommande samråd.

Synpunkt:

Kommunen vill poängtera att en transportutredning bör, med hänvisning till transporter av reaktordelar, redovisa det totala behovet av transporter till och från Forsmark med både en utbyggnad av SFR och ett slutförvar för använt kärnbränsle. Utredningen bör behandla miljönytta med prämtransporter, oaktat godsslag.

Kommentar/Svar:

SKB gör en transportutredning av icke-radiologiska transporter där även transporter till och från slutförvaret för använt kärnbränsle ingår. I den utredningen belyses olika transportslag, däribland prämtransporter. Vi tittar även på det totala antalet transporter av kärnavfall till och från Forsmark.

Synpunkt:

Östhammars kommun anser att det är av stor vikt att det som beskrivs i konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö beaktas.

Kommentar/Svar:

MKB:n kommer att beskriva den totala påverkan från SFR på omgivningen och hur denna ska minimeras.

Synpunkt:

Det bör utvecklas och redovisas en analys av vilka förändringar som skett över tid både när det gäller avfallstyper, konditioneringsmetoder och konstruktionsförutsättningar i själva förvaret för att kunna göra en bedömning av BAT [*bästa tillgängliga teknik*] i hela systemet.

Kommentar/Svar:

En redogörelse över befintligt förvar och vilka förändringar som gjorts kommer att finnas i ansökansdokumentationen.

Synpunkt:

Med tanke på att Studsvik har långårig erfarenhet av volymreducering, kompaktering, friklassning och återvinning ställer sig Östhammars kommun frågande till vad som är att anse

som bästa möjliga teknik i sammanhanget [*avser mellanlagring av skrymmande avfall, t.ex. hela reaktortankar*]. En volymreducering, kompaktering, friklassning och eventuell återvinning av otympliga komponenter skulle dessutom överensstämma mer med hushållnings- och kretsloppsprinciperna.

Kommentar/Svar:

Vid behandling av radioaktivt avfall måste ALARA-principen (As Low As Reasonable Achievable) tillämpas. Det innebär att hanteringen eller behandlingen inte får ge orimligt mycket strålning. Extern behandling likartad den på Studsvik kan vara aktuell för framtida rivningsmaterial. Innan metod för hantering av framtida skrymmande avfall bestäms måste en helhetsbedömning gällande ALARA, säkerhet, energiåtgång, miljöaspekter, ekonomi med mera genomföras.

Synpunkt:

Om SKB erhåller tillstånd för en ansökan som lämnas in 2013 för en utbyggnad av etapp 2 som planeras till 2038 innebär detta att bygget kommer att påbörjas efter att ha prövats med 20 år gamla miljölagar. Östhammars kommun anser att prövningen ska vara stegvis så att SKB ansöker om att bygga ut etapp 2 tidigast fem år innan bygget planeras att påbörjas.

Kommentar/Svar:

Miljöbalken bygger på principen om en sammanhållen prövning som ska inkludera såväl direkta som indirekta effekter på människor och miljön av den sökta verksamheten. SKB väljer därför att pröva hela anläggningen vid samma tillfälle. Prövningen enligt kärntekniklagen är stegvis och inför större ombyggnader och ändringar ska en ny preliminär säkerhetsredovisning tas fram och godkännas av SSM. Därefter ska säkerhetsredovisningen uppdateras innan nya förvarsdelar kan tas i drift. Prövningssystemet bygger alltså på att strålskyddsfrågorna, som är de viktigaste miljöfrågorna, prövas enligt aktuella bestämmelser. Om det sker viktiga ändringar av miljölagstiftningen i övrigt kan dessutom en omprövning aktualiseras eller nya/ändrade villkor föreskrivas.

Synpunkt:

Hur påverkar en utbyggnad av SFR kraven på långsiktig säkerhet och barriärfunktionerna i det befintliga slutförvaret?

Det bör även utredas vad landhöjningens betydelse har för den långsiktiga säkerheten för ett så pass grunt slutförvar. Om ca 3000 år är det inte längre ett slutförvar under havsytan utan ett geologiskt slutförvar med möjlighet till oavsiktligt intrång.

Kommentar/Svar:

Både befintligt förvar och utbyggnaden ingår i analysen av den långsiktiga säkerheten. Landhöjningen finns med som en parameter i analysen.

Synpunkt:

Östhammars kommun anser att frågor om den långsiktiga säkerheten, som måste redovisas i säkerhetsanalysen, också ska redovisas i MKB:n samt att det även hålls samråd kring den långsiktiga säkerheten

Kommentar/Svar:

En beskrivning av metodiken i säkerhetsanalysen samt viktiga slutsatser från analysen kommer att beskrivas i MKB:n. Dessa kommer även att presenteras vid kommande samråd.

3.3 Kärnavfallsrådet

Synpunkt:

Kärnavfallsrådet anser inledningsvis att SKB:s ansökan om tillstånd för det planerade slutförvaret ska beskrivas som en ny anläggning och inte som en tillbyggnad eller utvidgning av en pågående verksamhet (d.v.s. som om befintlig anläggning inte existerade). Den planerade verksamheten innehåller andra avfallskategorier än dem som slutförvaras i SFR-1 och som omfattas av det befintliga tillståndet för slutförvaret. En beskrivning av anläggningen som en utbyggnad av ett befintligt slutförvar för kortlivat radioaktivt avfall överensstämmer därför inte, enligt Rådets mening, med den planerade användningen av den nya anläggning som ansökan avser. Kärnavfallsrådet anser därför att det är viktigt att SKB visar att den valda platsen *är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.*

Kommentar/Svar:

Då det är samma typ av verksamhet, samma typ av avfall som kommer att deponeras och den byggs i anslutning till befintlig anläggningen kommer ansökan att gälla hela SFR, dvs. både befintlig anläggning och utbyggnaden. SKB kommer i ansökningshandlingarna att visa att den valda platsen är lämplig.

3.4 Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG)

Synpunkt:

MKG menar att kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB i det fortsatta samrådet måste klargöra syftet med det nya slutförvaret jämfört med det existerande slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall, SFR. Eftersom bolaget och dess ägare anser att det avfall som kommer från rivningen av kärnkraftverket i Barsebäck inte kan placeras i det nuvarande SFR bör det nya slutförvaret klassificeras som ett helt nytt slutförvar. I detta avseende är benämningen SFR 2 vilseledande.

Om syftet med det nya slutförvaret är skilt från syftet med nuvarande SFR bör inte en ansökan om att för bygga ett nytt slutförvar blandas ihop med en ansökan om att få tillstånd för fortsatt drift av SFR. Eftersom anläggningarna är liknande (något annat är svårt att tänka sig eftersom kärnavfallsbolaget har tänkt sig hantera ansökan som den gör), bör alltid en separat tillståndsansökan enligt miljöbalken om fortsatt drift av SFR komplettera en tillståndsansökan om ett nytt slutförvar.

Vad är syftet med det nya slutförvaret i relation till SFR och om syftet är annorlunda, hur kan det då ses som en tillbyggnad av SFR och inte som ett nytt slutförvar?

Kommentar/Svar:

Tillkommande rivningsavfall ryms inte i befintligt SFR, som därför måste byggas ut. Syftet med den utbyggda anläggningen är huvudsakligen att slutförvara kortlivat låg- och medelaktivt avfall och skiljer sig således inte i betydande grad från syftet med befintlig anläggning.

Utgångspunkten för en prövning enligt miljöbalken är att man i prövningen ska kunna bedöma de samlade miljökonsekvenserna av en verksamhet. Det är därför inte förenligt med miljöbalkens intentioner att dela upp prövningen i två separata ärenden.

Synpunkt:

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har omfattande erfarenhet av samråd med kärnavfallsbolaget inför ansökan om tillstånd för ett slutförvarssystem och hur bolaget i samråd försöker dela upp samrådet mellan aktörer som bolaget anser viktiga och andra aktörer. MKG vill tydligt markera att det inte främjar samrådet att bolaget agerar på detta sätt. ... möten som

kan uppfattas som samrådsmöten [bör inte] hållas utan att allmänheten, miljöorganisationer och andra intressenter har en möjlighet att delta.

Kommentar/Svar:

SKB är verksamhetsutövaren, och därmed ansvarig för att bedriva samråd, ta fram en MKB, lämna in ansökan med mera. SKB måste i detta arbete få ha möjlighet att sammanträda/möta/samråda med de parter och under de former man önskar.

Allt som diskuteras i samråden görs tillgängligt för samtliga intresserade parter genom att protokollen från samtliga samrådsmöten finns att tillgå på SKB:s webbplats.

Synpunkt:

Under samrådsmötet den 22 november framkom ... att bolaget inte planerar att hålla mer än ett samrådsmöte ytterligare om utbyggnationen av SFR fram till dess att en ansökan är tänkt att lämnas in. ... Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, [anser] att fler samrådsmöten bör anordnas där den nya ansökan kan diskuteras.

...

Om det inte hålls ett flertal samrådsmöten och dessa planeras så att viktiga frågor som långsiktig säkerhet och lokalisering hanteras på ett fullgott sätt finns det en risk att ansökan inte når den kvalitet som behövs för att den ska kunna granskas av domstol och myndighet.

Kommentar/Svar:

Eftersom det har inkommit önskemål om fler samråd planerar SKB att hålla åtminstone ytterligare två samrådsmöten.

Synpunkt:

Platsvalet för den planerade verksamheten måste problematiseras mer än vad kärnavfallsbolaget gör. Det är ingen självklarhet att göra det nya slutförvaret som en tillbyggnad av det befintliga SFR är rätt väg att gå. Det argument om eventuella stordriftsfördelar som bolaget anspelar på för att bygga ut SFR är inte tillräckligt starkt; att kontor och administration redan finns på plats i Forsmark, och att nuvarande transportsystem kan användas, omöjliggör inte på något sätt att andra lokaliseringar för ett slutförvar för låg- och medelaktivt radioaktivt avfall ses över.

Kommentar/Svar:

Alternativa lokaliseringar har studerats inom projektet och kommer att redovisas i MKB:n och på kommande samrådsmöten.

Synpunkt:

MKG anser att fler platsundersökningar bör göras och alternativa lokaliseringar utredas. Av särskild vikt är att utreda om en inlandslokalisering på ett större djup i ett storregionalt inströmningsområde skulle kunna erbjuda miljöfördelar. Avser bolaget göra sådana utredningar?

... MKG menar ... att en lokalisering nära Östersjön, under havsbotten, intuitivt verkar vara en dålig lokalisering och metod. Föreningen anser det väldigt viktigt att utredningar görs för att finna den plats och metod, t ex deponering vid större djup, som kan ge en bättre långsiktig miljösäkerhet.

Kommentar/Svar:

Alternativa lokaliseringar har studerats inom projektet och kommer att redovisas i MKB:n och på kommande samrådsmöten.

Synpunkt:

I och med att myndighetskrav på säkerhetsanalyser för detta slutförvar skärpts genom åren finns det fortfarande oklarheter om SFR har en tillräckligt hög långsiktig miljösäkerhet. Dessutom har kraftindustrin genom åren felaktigt slutförvarat för stora mängder medelaktivt långlivat avfall i slutförvaret.

MKG anser att det i ansökan även som alternativ ska finnas en flyttning av innehållet i SFR till en plats och i ett slutförvar där den långsiktiga miljösäkerheten är högre.

Kommentar/Svar:

I säkerhetsanalysen för den utbyggda SFR-anläggningen måste SKB visa att man uppfyller myndigheternas krav innan tillstånd kan ges.

Synpunkt:

Anser industrin att detta [*tillkommande transporter*] är fråga om en försumbar miljöpåverkan såsom det beskrivs i samrådsunderlaget? Har bolaget tagit hänsyn till att det dessutom kan tillkomma transporter för det planerade slutförvaret för använt kärnbränsle?

I samrådsunderlaget anges att endast några tiotal personer kommer att påverkas i betydande omfattning av bullret från lastbilstransporterna. Är de gränsvärden som industrin använder för buller lika relevanta i den tysta miljön i Östhammars kommun längs väg 76 som om det gällde på Hornsgatan i Stockholm?

Kommentar/Svar:

Transporterna till och från SFR och slutförvaret för använt kärnbränsle kommer att beskrivas i den transportutredning som SKB tar fram. Bullerberäkningar kommer även att göras för transportvägarna, baserat på transportutredningen. SKB använder sig vid sina bedömningar av gällande riktvärden för buller från verksamhet respektive trafik.

Synpunkt:

Att placera SFR 2 i ett område där det redan existerar kärntekniska anläggningar och där dessutom ett slutförvar av använt kärnbränsle är planerat att byggas innebär många påfrestningar på miljön och på de boende i området. ... Det måste noggrant utredas av kärnavfallsbolaget vad som kan hända om något skulle gå fel vid byggskedet och driften av SFR 2. I samrådsunderlaget sägs att konsekvenserna av en eventuell olycka vid SFR inte kan bli så allvarliga att brådskande åtgärder behöver vidtas. Detta behöver styrkas med data där kärnkraftsanläggningen vid Forsmark och den planerade byggnationen av slutförvaret för använt kärnbränsle finns med. Samtidigt är det minst lika viktigt att utreda vilken påverkan på nuvarande SFR och det planerade SFR 2 som olyckor vid kärnkraftverket eller det planerade slutförvaret för använt kärnbränsle kan få.

De kumulativa effekterna utgör en anledning till att undersöka alternativa lokaliseringar närmre.

Kommentar/Svar:

Risker kommer att behandlas i två bilagor till ansökan och kommer även att beskrivas i MKB:n. Kumulativa effekter behandlas i MKB:n.

3.5 Opinionsgruppen för säker slutförvaring (OSS)

Synpunkt:

Enligt SKB AB:s planer kommer endast ett [*samråds*] möte till att hållas, om ca 1 - 1 1/2 år, vilket vi anser är för lite.

Kommentar/Svar:

Eftersom det har inkommit önskemål om fler samråd planerar SKB att hålla åtminstone ytterligare två samrådsmöten.

Synpunkt:

Utifrån projektets omfattning och karaktär, hade vi förväntas oss ett mer fylligt material. Särskilt med tanke på att det är det enda dokumentet som finns att tillgå för allmänheten och för intresseorganisationer.

Kommentar/Svar:

SKB har noterat synpunkten.

Synpunkt:

Rimligen kan man inte underkänna en lösning som redan existerar och är godkänd för drift. Det kan innebära att kraven på redovisning av miljölagstiftningens viktigaste komponenter, BAT [*bästa tillgängliga teknik*], alternativa metoder och alternativa lokaliseringar, i praktiken saknar betydelse.

Vi föreslår att detta dilemma måste hanteras i samrådsprocessen. Det kan ske på så sätt att oberoende juridisk expertis redovisar vad som gäller inför prövningen. Avgörande frågeställning är om miljölagstiftningens med dess mål och syften är överordnad annan lagstiftning. Det skulle t.ex. kunna innebära att Loma-projektet i sin helhet först måste underställas en strategisk miljöbedömning, innan prövningen går vidare. Alternativt att prövningen av hela projektet först sker enligt miljöbalkens alla krav, och att den prövningen definierar villkoren för bedömningen enligt kärntekniklagen och gällande föreskrifter.

Kommentar/Svar:

En omprövning av befintlig anläggning kan leda till att nya krav ställs på anläggningen. Både det nuvarande SFR och den utbyggda anläggningen måste uppfylla såväl miljölagstiftningen som annan gällande lagstiftning. Den ena lagstiftningen är inte överordnad den andra. Inom ramen för de nuvarande prövningssystemen eftersträvar normalt både myndigheter och sökanden en samordning av prövningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen, vilket SKB också kommer att göra när det gäller prövningen av SFR-utbyggnaden.

I FUD-arbetet (programmet för forskning, utveckling och demonstration) görs strategiska bedömningar av hur de olika avfallstyperna bäst ska hanteras.

Synpunkt:

Den föreslagna samrådsprocessen är allt för kort och reducerad. Vi menar med bakgrund av erfarenheterna från samrådet kring slutförvaret för kärnbränsleavfall att detta [*aktuellt*] samråd även måste innefatta säkerhetsanalysen och ett preliminärt MKB-dokument.

Kommentar/Svar:

Information motsvarande den som ges i en preliminär MKB kommer att behandlas på kommande samrådsmöten. En beskrivning av metodiken i säkerhetsanalysen samt viktiga slutsatser från analysen kommer att beskrivas i MKB:n och presenteras på kommande samråd.

Synpunkt:

Tillståndsprövningen ska bedöma om den föreslagna lösningen – metoden och lokaliseringen – är den lämpligaste. Centralt i prövningen av SFR är redovisningen och analysen av den långsiktiga säkerheten. Därför är det viktigt att det i MKB-dokumentet och säkerhetsanalysen tydligt framgår hur den långsiktiga säkerheten har viktats i förhållande till andra faktorer, särskilt industriella faktorer.

Kommentar/Svar:

Säkerhetsanalysen ska visa att helheten, det vill säga avfallet, anläggningsutformningen och platsen, tillsammans utgör en långsiktigt säker anläggning. Det är därför svårt att vikta säkerheten mot andra faktorer innan en fullständig säkerhetsanalys genomförs.

Synpunkt:

En ändamålsenlig alternativredovisning är en central del av MKB-dokumentet och av tillståndsansökan. Den är en av de viktigaste komponenterna för att kunna bedöma och värdera BAT, möjliga miljökonsekvenser och den långsiktiga säkerheten av den föreslagna lösningen.

Vi menar att en alternativ metod måste redovisas, som ger möjlighet att värdera om t.ex. betong som primär barriär är den miljömässigt bästa lösningen. Vidare om en metod som är beroende av aktiva system för att hindra radioaktiva utsläpp är optimalt utifrån långsiktig säkerhet.

Vi vill se en redovisning av de miljömässiga skälen för den valda lokaliseringen. Vi vill också se en redovisning av de alternativa lokaliseringar som övervägts, och de miljömässiga skälen till varför alternativen avförts.

Kommentar/Svar:

Alternativa lokaliseringar och alternativa utformningar kommer att redovisas i ansökanshandlingarna.

3.6 Rikspolisstyrelsen

Synpunkt:

Rikspolisstyrelsen vill ... påpeka under rubrik 5.1 Forsmarks industriområde att man beaktar eventuellt utökat skyddsområde och den direkta olämpligheten att ställa upp korttidsbostäder inom skyddsområdet för att underlätta bevakningen inom området.

Kommentar/Svar:

SKB planerar inte att ställa upp korttidsbostäder inom skyddsområdet. Det som åsyftas är den anläggning för korttidsbostäder som FKA planerar att flytta till ett nytt läge inom industriområdet.

3.7 Sveriges energiföreningars riksförbund (SERO)

Synpunkt:

När det gäller alternativ placering saknas redogörelse för det alternativet. SERO anser att ett sådant alternativ skall redovisas med en placering minst 30 km från kärnkraftverken i Forsmark eller annan plats med kärnreaktorer.

Anledningen till att man bör förlägga ett nytt SFR minst 30 km från reaktorerna är att lagret inte skall kunna blockeras av radioaktiva utsläpp vid en olycka i någon reaktor. Man bör då också välja en plats där botten på lagret ligger över havsytans nivå så att det inte riskerar översvämmas av havsvatten på det sätt som nuvarande SFR kan drabbas av.

Kommentar/Svar:

SKB har undersökt alternativa lokaliseringar, dock inte utifrån de krav som SERO anger. De alternativa lokaliseringarna kommer att redovisas i MKB:n och på kommande samråd. Anläggningen dimensioneras för att klara framtida havsvattenstånd.

Synpunkt:

Resultatet av den undersökningen [*av radioaktiviteten i bottensediment i havet utanför Forsmark*] redovisas inte. Det borde göras för att få en referensnivå vid framtida kontrollmätningar. Eventuella undervattenläckor från nuvarande SFR och ett framtida SFR torde kunna registreras i bottensedimenten.

Kommentar/Svar:

Radiologiska mätningar utförs fortlöpande kring de kärntekniska anläggningarna i Forsmark, både direkt på utgående processvatten och luft och i form av radiologisk omgivningskontroll med provtagning av vatten, växter och djur. Den främsta källan till konstgjord radioaktivitet i Östersjön härrör från olyckan i Tjernobyl. Den radioaktivitet som avgår från de kärntekniska anläggningarna till omgivningen kommer främst från kärnkraftverket och medför ett mycket litet bidrag till den totala radioaktiviteten i Östersjön. Bidraget från SFR är försumbart.

3.8 Strålsäkerhetsmyndigheten

Synpunkt:

På mötet meddelade SKB att minst ett samråd till för allmänheten ska hållas om cirka ett till ett och ett halvt år. Flera deltagare på mötet efterfrågade ytterligare samråd och påpekade att det blir kort om tid mellan nästa samråd och ansökan som avses lämnas in år 2013, något som SSM instämmer i. SKB lovade att analysera behovet av ytterligare samråd och när dessa kan ske.

Kommentar/Svar:

Eftersom det har inkommit önskemål om fler samråd planerar SKB att hålla åtminstone ytterligare två samrådsmöten.

Synpunkt:

SSM hade gärna sett ett bättre underlag att samråda kring gällande val av plats och utformning. Samråd kring alternativavgörande frågor bör ske i ett tidigt skede i samrådsprocessen för att synpunkter ska kunna omhändertas. SSM vill framhålla att samråd, även för allmänheten, bör ske i dessa frågor i god tid före ansökan lämnas in. Det gäller även den långsiktiga säkerheten i de frågor som är av betydelse för val av plats och utformning. Det skulle också vara önskvärt med ett samråd om en preliminär MKB när arbetet har kommit längre.

Kommentar/Svar:

Alternativa lokaliseringar kommer att redovisas på kommande samråd. Information motsvarande den som ges i en preliminär MKB kommer att behandlas på kommande samrådsmöten.

3.9 Vattenfall eldistribution

Synpunkt:

Det är viktigt att meddela Vattenfall ifall det finns ett behov av utökade elanslutningar eller byggkraft p g a utbyggnaden.

Kommentar/Svar:

Synpunkten noteras.

Synpunkt:

Vid eventuella schaktningsarbeten nära Vattenfalls anläggningar skall kabelutsättning begäras.

Kommentar/Svar:

Synpunkten noteras.

Synpunkt:

Eventuell flytt/förändring av befintliga elanläggningar utförs av Vattenfall men bekostas av exploitören.

Kommentar/Svar:

Synpunkten noteras.

3.10 Ålands landskapsregering

Synpunkt:

Landskapsregeringen anser att det är av yttersta vikt att en tillräckligt säker och hållbar metod används för slutförvar av radioaktivt avfall och att anläggningen övervakas på ett för en lång framtid omfattande sätt. För Åland är det särskilt viktigt att transporter till anläggningen sker enligt ett helt garanterat säkert förfarande utan risker för den åländska vattenmiljön. Ansvaret får inte överföras på kommande generationer.

Kommentar/Svar:

Säkerheten i anläggningen kommer att undersökas i analysen av säkerheten under driften och i analysen av den långsiktiga säkerheten. Även säkerheten i transportsystemet analyseras.

3.11 Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Synpunkt:

För att bättre förstå de geokemiska och hydrogeologiska processerna, och göra bättre bedömningar av säkerhetsaspekter, föreslår SGU att vidare undersökningar bör utföras för att utröna om termogen gas är orsaken till gaskratrarna samt hur stor omfattningen är av eventuellt läckande grundvatten från bl.a. Börstilsåsen.

Kommentar/Svar:

Ett utförligt svar på denna fråga redovisas separat.

Synpunkt:

... SGU [föreslår] att fortsatt kartläggning och bekräftande utförs av bl.a. isälvsmaterial och sedimentärt berg för att bättre förstå de hydrogeologiska processerna samt framtida förändringar i exempelvis ytgeologi, stratigrafi och mäktighet av olika jordarter i området.

Kommentar/Svar:

Ett utförligt svar på denna fråga redovisas separat.

Synpunkt:

SGU anser att det bör redogöras för vilka de tänkta användningsområden är av de utsprängda bergmassorna och om det är relevant beskriva materialets tekniska egenskaper, t.ex. i form av analysprotokoll.

Kommentar/Svar:

En masshanteringsplan kommer att tas fram i vilken olika användningsområden för massorna analyseras.